

Arkitektonisk kvalitet

Hvis du overvejer at bygge eller gerne vil forstå arkitektur, er der 5 grundlæggende og tilbagevendende perspektiver, som kan benyttes for såvel nybyggeri som projekter på eksisterende bebyggelse.

Overordnet:

Kultur

Bygværker afspejler vores traditioner, byggetekniske formåen og de klimatiske forudsætninger.

Hver tid har sit arkitektoniske udtryk, hvor arkitektoniske elementer som proportioner, materialer, vinduesformater og detaljering i facader, typisk fortolkes i en nordisk arkitekturtradition.

Funktion

Uanset om det er ny arkitektur eller projekter på eksisterende bebyggelse, er målet, at arkitekturen er velfungerende, giver muligheder for alle ("universelt design"), løser opgaven og måske endda tilbyder mere end det. Dette for individet såvel som for fællesskabet. Funktionen skal ses i perspektivet fra både nutidens og fremtidens brugere.

Klima

Løbende vedligeholdelse er økonomisk mest fordelagtigt og giver en lang levetid, og lang levetid er bæredygtig. Ved nye behov og ønsker er der stor gevinst i f.eks. bæredygtighed, såfremt eksisterende bygninger kan være en ressource for det nye.

Sted

Vellykket arkitektur forholder sig til områdets karakter og kvaliteter, hvilket ikke udelukker, at den kan være nytænkende.

I alle bygningsarbejder må ambitionen for den arkitektoniske kvalitet være lige så høj, eller endda højere, end det stedlige niveau.

Form

Æstetik og bygningsfysik. Det er en arkitektonisk kvalitet, når former og materialer både har gode egenskaber og giver sansestimulerende oplevelser. Æstetik hænger sammen med f.eks. proportioner, farver og stoflighed (materialeoplevelse). Egenskaberne er f.eks. holdbarhed, akustik og indeklima.

Mere specifikt for hhv. ny- og eksisterende arkitektur:

Vellykket ny arkitektur afspejler vores tid og respekterer den omgivende og evt. iboende kulturarv. Den er udført med den formåen og de muligheder, vi har i dag.

I projekter på eksisterende bebyggelse eller i miljøer med bevaringsværdi skal ændringer gennemføres, så stedets kulturarv fortsat er autentisk, kan aflæses og er "respekteret".

Ved eksisterende bebyggelse er det vigtigt at gøre sig klart, hvorvidt ejendommen egner sig til de nye ønsker.

Ved nybyggeri skal det vurderes, om sted og omgivelser kan bære de nye funktionsønsker. Herunder om en fortætning kan lade sig gøre, og om de nye arealer og funktioner, f.eks. carporte og lignende, kan indpasses på stedet.

Ved ny arkitektur er der en klima- og miljømæssig gevinst i at designe med mål om lang levetid, bæredygtige materialer og lavt forbrug i tilblivelsen og i den efterfølgende drift.

I projekter på eksisterende bebyggelse kan energioptimering udføres på arkitekturens præmisser, således at bygningen opretholder sine arkitektoniske kvaliteter og eventuelle kulturarvs værdi. Der er f.eks. mange muligheder for effektiv efterisolering, bl.a. kan de oprindelige vinduer ofte forbedres frem for udskiftes.

Ved nybyggeri er det arkitektoniske hovedgreb og dets sammenhæng eller brud med omgivelserne et valg, der må afhænge af, om områdekarakteren er præget af homogenitet eller variation.

I projekter på eksisterende bebyggelse må hovedidéen (bevaringsstrategi) passe til stedets bærende værdier.

Samtidigt skal ændringer afbalanceres. Dvs. istandsættelser udføres i overensstemmelse med bygningens kulturarv og byggeskik. Tilføjelser bør enten være fortsat brug af oprindelige elementer, alternativt afbalancerede "nutidsmarkører".

Der er steder, der kræver forsigtighed og der er steder, hvor netop et nyt indgreb kan løfte den samlede oplevelse.

Ved ny arkitektur kan det gøre stor forskel, om der ud over f.eks. gode facadekompositioner også er en omhu med materialer og detaljer.

I projekter på eksisterende bebyggelse må de æstetiske greb enten harmonere med (være indføjte og diskrete) eller kontrastere (være tydelige, men stadig respekterende) de stedlige bevaringsværdier.

Bevaringsværdige bygningsdele må restaureres, men undgå at fjerne det, der viser alderen, f.eks. tykke fastsiddende malingslag eller gammelt glas.

Det kræver en særlig faglighed at aflæse og behandle bevaringsværdier, så de både bevarer autenticiteten og indgår naturligt i en æstetisk helhed.

Arkitektur og kulturarv er komplekst, men med faglighed og opmærksomhed på de 5 perspektiver kan der opnås et fælles sprog og et mere professionelt arkitektonisk helhedssyn.

Overvejer du at ombygge eller at bygge nyt, er det muligt at få en dialog med Plan og Byg. (plan-byg@gentofte.dk)

Arkitektonisk kvalitet – i korteste form

- med de enkleste tilhørende spørgsmål.

5 perspektiver for arkitektonisk kvalitet i et helhedssyn, Gentofte Kommunes arkitekturpolitik

Funktion Uanset om det er ny arkitektur eller projekter på eksisterende bebyggelse, er målet, at arkitekturen er velfungerende, giver muligheder for alle (målsætningen er universelt design), løser opgaven og måske endda tilbyder mere end det. Dette for individet såvel som for fællesskabet. Funktionen skal ses i perspektivet for både nutidens og fremtidens brugere.

- *er der noget der kan forbedres og kan det nye gøre mere (for flere)?*

Klima Vi skal stræbe efter at undgå miljøskadelige effekter af vores arbejde, og vi skal indarbejde hensigtsmæssige miljøtiltag, baseret på projektets og stedets muligheder. Det er altid mest bæredygtigt at bevare. Derfor skal også nye behov og ønsker, så vidt muligt indrettes i eksisterende rammer.

- *hvordan fjerner vi de miljøskadelige effekter og hvilke miljø-muligheder er her?*

Kultur (Autenticitet) - Bygværker afspejler vores traditioner, byggetekniske formåen og de klimatiske forudsætninger.

Hver tid har sit arkitektoniske udtryk, hvor arkitektoniske elementer som proportioner, materialer, vinduesformater og detaljering i facader, typisk fortolkes i en nordisk arkitekturtradition.

- *til eksisterende ejendom, hvilke historiske værdier skal sikres med korrekt vedligehold og hvordan skal tilbygninger arbejde sammen med det historiske?*
- *til det nye, hvordan opnår vi det vi ønsker og kan i dag, i en vellykket arkitektur, som kan bygge på traditionen, uden at efterligne historien?*

Sted (Kontekst) - Vellykket arkitektur forholder sig til områdets karakter og kvaliteter, hvilket ikke udelukker, at den kan være nytænkende.

I alle bygningsarbejder må ambitionen for den arkitektoniske kvalitet være lige så høj, eller endda højere, end det stedlige niveau.

- *hvordan opnås det bedste forhold til områdets landskab og bygninger?*

Form (Æstetik og bygningsfysik) - Det er en arkitektonisk kvalitet, når former og materialer både har gode egenskaber og giver sansestimulerende oplevelser. Æstetik hænger sammen med fx proportioner, farver og stoflighed (materialeoplevelse), det kan også være at oplevelse af konstruktionen er en værdi. Egenskaberne er fx holdbarhed, akustik og indeklima.

- *hvordan formgiver vi konstruktion, og detaljer så vi får gode rum, kvalitet og lang levetid?*